

IKKUNOITA TALVEEN

to 18.3.2021 klo 19, Mikaeli

James Kahane, kapellimestari
Hedi Viisma, kromaattinen kantele

Gustav Holst:

St. Paul's suite

I Jig - II Ostinato - III Intermezzo - IV Finale (The Dargason)

Matthew Whittal:

Five Windows on Winter

I Romantic (attacca)

II Radical

III Renewal (attacca)

IV Recreation

V Remembering

--- VÄLIAIKA ---

Pjotr Tšaikovski:

Muistoja Firenzestä op. 70

I Allegro con spirito

II Adagio cantabile e con moto

III Allegretto moderato

IV Allegro con brio e vivace

Ranskalainen kapellimestari **James Salomon Kahane** hyväksyttiin Sakari Oramon kapellimestariluokalle Sibelius-Akatemiaan

19-vuotiaana. Oramon lisäksi Kahanen opettajina ovat olleet mm. Leif Segerstam, Jorma Panula, Sir Roger Norrington, David Zinman, Mattias Pintscher ja Paavo Järvi.

Suomessa Kahane on kutsuttu johtamaan Radion sinfoniaorkesteria, Helsingin kaupunginorkesteria, Sinfonia Lahtea, Tapiola Sinfoniettaa, Jyväskylän Sinfoniaa, Pori Sinfoniettaa ja Joensuuun kaupunginorkesteria. Kahanen muusikkouden laaja-alaisuudesta kertovat työkiinnitykset niin vanhan musiikin orkestereiden kuin nykymusiikkiyhtyeidenkin kapellimestariksi, joista mainittakoon Hurra-barokkiorkesteri, kotimainen NYKY ensemble sekä Buchmann Mehta School of Music Contemporary Ensemble.

Suomessa Kahane on ollut aktiivinen orkesterikentällä mm. perustamalla Helsinkiin vuonna 2018 uuden kamariorkesterin, jonka pääkapellimestarina hän toimii. Kevästä 2018 alkaen Kahane on toiminut Polyteknikkojen orkesterin kapellimestarina. Kahane valittiin kaikkien aikojen nuorimpana kapellimestarina Gstaadin Menuhin-festivaalille, jonka seurauksena hän johti festivaalikonsertin myös Berliinissä. Ulkomaisista Kahanen johtamista orkestereista mainittakoon mm. Liettuan kansallinen sinfoniaorkesteri. Susanna Mälkin ja Hannu Linnun assistenttina Kahane on työskennellyt Suomen lisäksi Ranskassa. James Kahane asuu tällä hetkellä Helsingissä.

Virolaissyntyinen **Hedi Viisma** aloitti kanteleensoitonopinnot 7 vuoden ikäisenä. Hän valmistui Georg Ots-musiikkikoulusta ja jatkoi opintoja Sibelius-Akatemiassa

Ritva Koistisen kanteleluokassa, josta valmistui musiikin tohtoriksi vuonna 2019.

Hedi Viisma on Tallinnan Musiikkiakatemian kanteleensoiton lehtori sekä aktiivinen solisti ja kamarimuusikko. Hän on toiminut myös opettajana mm. Pohjois-Kymen Musiikkiopistossa sekä Sibelius-Akatemiassa. Hedi Viisman kotipaikkakunta on ollut jo yli kymmenen vuotta Helsinki.

Kromaattinen kantele on kehittynyt 6-kielisestä kansanmusiikkisoittimesta viimeisen 50 vuoden aikana konserttisoittimeksi. Hedi Viisma on ollut aktiivisesti sekä kehittämässä soitinta yhteistyössä soitinrakentajien kanssa että laajentanut kanteleen soittoteknistä kehitystä ja ohjelmistoa tilausteoksilla, sovituksilla ja yhteistyöllä säveltäjien kanssa.

Viisman oma repertuaari kattaa laajasti musiikkia eri aikakausilta alkaen renessanssin luuttumusiikista ja barokkimusiikista päättyen mm. 1900-luvun pianomusiikkiin sekä kanteleelle sävellettyyn nykymusiikkiin. Hedi Viisma soittaa vuonna 2010 rakennetulla kromaattisella kanteleella. Soitin on kehitetty yhteistyössä Suomen arvostetuimman, Rääkkylästä kotoisin olevan kantelerakentaja Otto Koistisen kanssa. Soittimella on viiden oktaavin ulottuvuus ja 61 kieltä. Kromaattisessa kanteleessa on jokaiselle sävelelle erikseen oma kieli. Hedi Viisma on äänittänyt kantelemusiikkia mm. Yleisradiolle, Viron Radiolle ja IMU-levy-yhtiölle.

Gustav Holst teki päivätyönsä säveltämisen ohella musiikinopettajana kouluissa. Pisimpään hän työskenteli St. Paulin tyttökoulussa, johon liittyi myös tämän konsertin avusteos. Neli-osainen sarja *St. Paul's suite* jousiorkesterille on yksi monista teoksista, jotka Holst sävelsi koulunsa oppilaita ajatellen. Holst piti työstään koulussa ja arvosti sitä, että koulu rakennutti hänen käyttöönsä työtilat. St. Paulin sarjan ensimmäinen osa on eläväinen jig, jonka juuret ovat 1500-luvulta periytyvässä englantilaisessa kansantanssissa. Toista osaa kannattelee sen nimen mukaisesti toistuva melodialinja, ostinato, joka kuullaan ensin konserttimestarin soittamana. Välisoitoksi nimetyn kolmannen osan pääteeman soittaa sooloviulu muiden joustin säestäessä pizzicatoin. Melankolinen melodia vuorottelee reippaiden koko orkesterin jaksojen kanssa. Sarja finaali-osa on sovitettu eräästä Holstin aiemmasta teoksesta puhallinyhtyeelle. Osalle nimen antava Dargason-kansansävelmä kuulaaan pehmeästi heti johdannossa, jota seuraa sellojen soittama tunnettu Greensleeves-sävelmä. Vaikka St. Paulin sarja on sävelletty alun perin oppilaskäyttöön, on se viehättävää ja tutustumisen arvoista musiikkia.

"Talvi on jo kauan kiehtonut minua tai-teen aiheena. Se on mielivuodenaikani. Lapsuudenmuistoni Kanadan talvista ovat rakkaat, ja niitä koin verestä, kun muutin Suomeen. Vuosikautia olen ajatellut talvea ja lukenut, mitä on kirjoitettu talven symboleista ja merkityksistä, talven musiikista ja talven filosofisista ulottuvuuksista. Olen talvi-ihminen; minulla on runoilija Wallace Stevensin sanoin "talven mieli" ("a mind of winter"). Konserton tilaaja ja solisti Hedi Viisma puolestaan sanoo soittimestaan: "Kanteleessa soi talven sielu". Niinpä kun viimein sävelsin hänelle konserttivan teoksen, oli selvää, mikä sen teema-na olisi."

Näin kuvailee kanadalais-suomalainen säveltäjä **Matthew Whittall** teostaan *Five Windows on Winter* vuodelta 2018. Nimensä mukaisesti teos koostuu viidestä osasta. Ensimmäisellä osalla on otsikkonaan **Romantic**, esitysohjeenaan *värisevästi, mystisesti*. Toisella osalla taas on otsikkonaan jollain tapaa vastakohtaisesti **Radical**, esitysohjeenaan *jännityneesti, tummasti*. Ensimmäiset kaksi osaa soitetaan yhtäjaksoisesti. Kolmannen osan otsikkona on **Renewal** ja esitysohjeena *iloisesti, eloisesti*. Neljäs osa **Recreation** soitetaan keskeytyksettä kolmannen osan kanssa, ja sen esitysohjeena on *kuplivasti*. Teoksen päättävä viides osa on otsikoltaan **Remembering**, ja sen esitysohjeena *seisähtuneesti, peilaten*.

Koska kromaattisella kanteleella ei ole nuoresta iästään johtuen pitkää kirjoitettua historiaa, kertoo Whittall halunneensa kirjoittaa teokseensa eräänlaisen keksityn kromaattisen kanteleen historian. Ei tyylikausia jäljitellen tai kopioimalla, vaan kunkin kauden tunnelmia, estetiikkoja ja ominaispiirteitä omaksi musiikkiseen kirjoittaen. Ensimmäisen osan musiikki on otsikkonsa mukaisesti romanttista, toinen osa varhais-modernia, kolmas barokkia, neljäs jälkiminimalistista, ja viimeinen osa kumartuu kanteleen kansanmusiikin juuria kohti.

Muistoja Firenzestä -jousisekstetön työstäminen toi **Pjotr Tšaikovskille** tervetullutta vaihtelua suurteoksen säveltämisen lomaan, sillä vuoden 1890 paikkeilla työn alla oli ooppera *Patarouva*. Oopperoistaan ja sinfoniaistaan jälkipolville tuttu Tšaikovski osoittautui myös kamarimusiikin taitavaksi tekijäksi. Helposti tänään kuunneltava jousisekstetto d-molli ei kuitenkaan syntynyt: Säveltäjä kamp-

paili tosissaan teostyyppin kanssa, jossa tarvitaan kuusi itsenäistä, mutta kuitenkin tiiviin kokonaisuuden muodostavaa ääntä. Tšaikovski pelkäsi, että lopputulos kuulostaisi orkesteriteokselta, jonka esityksestä osa soittajista puuttuu. Tänäisestä esityksestä ei soittajia puutu, sillä Mikkelin kaupunginorkesterin soittamana teos kuunnellaan illan konsertissa 12 muusikon voimin.

Vuonna 1890 Tšaikovski oleskeli Firenzessä salaperäisen mesenaattinsa Nadezhda von Meckin omistamalla huvilalla. Tällä matkallaan hän luonnosteli seksteton ensimmäisiä melodioita, mistä teoksen lisänimi ”Muistoja Firenzestä” on peräisin. Tšaikovski sävelsi teoksen loppuun Venäjälle palattuaan ja muokkasi sitä vielä useita kertoja kollegojen palautteen perusteella. Lopputulos on luonnollisesti virtaava ja mestarillinen teos, jossa italialaiset vaikutteet tosin rajoittuvat muutamaaan melodiaan musiikin ollessa enemmän muhkean venäläishenkistä.

Avausosa käynnistyy kuumeisesti d-mollissa jousitekstuurin ollessa vahvaa ja intohimosta. Osan serenadimainen sivuteema tuo ilmoille henkäyksen Italiaa ennen kuin energinen kehittelyjakso vie pääteeman fuugamaisesti käsiteltäväksi. Hidas osa alkaa harmonisesti rikkaalla koraalimaisella taitteella, jonka jälkeen kuullaan kevyesti melankolinen Firenzessä luonnosteltu melodia pizzicato-säestyksin. Kolmas osa on scherzo, jossa voi aistia perinteistä slaavilaista musiikkia. Kansanmusiikkivaikutteita on myös finaali-osassa, mutta materiaalia käsitellään myös kontrapunktisesti aina fuuga-taitteesta lähtien. Teoksen päättää loisteliaasti pitkä ja kiihkeä koko soittajiston ponnistus.

TULEVIA TAPAHTUMIA

PÄÄSIÄINEN BACHIN SEURASSA

ke 31.3. klo 19

**Jonas Rannila, kapellimestari,
Essi Luttinen, mezzo-sopraano**

Markus Malmgren, urut

MIKKELIN KAUPUNGINORKESTERI

I viulu	Jyrki Lasonpalo Ida Tunkkari Lauri Lehto Heidi Lehtoranta
II viulu	Lauri Kotila Lahja Pulkkinen Tuukka Lehtonen
Alttoviulu	Sari Nevanko Valerie Lassfolk
Sello	Yrjö Pulkkinen Heikki Hotti
Kontrabasso	Kari Ovaskainen